

معرفی کتاب

«الزامات الگو برای سامانه‌های پیشینه، استاندارد مورک ۲۰۱۰»

مینا کرمی^۱

۱. کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی،
کارشناس پژوهشکده اسناد و کتابخانه ملی
ایران؛

Karami.mi9020@gamil.com

2. Model requirements for
the management of electronic
records

۳. بنیاد دی.ا.ام. "Document Lifecycle Management" یا بنیاد «مدیریت چرخه زندگی سند» بنیادی است که با پشتیبانی کمیسیون اروپا، آرشیهایی عمومی و ملی و متخصصین حوزه آرشیو در سال ۱۹۹۴ شکل گرفته است. این بنیاد با بسیاری از مراکز بین‌المللی در حوزه آرشیو در ارتباط بوده و وظیفه اصلی آن تهیه دستورالعملها، راهنماها و استانداردهای مربوط به مدیریت اطلاعات، آرشیهایی الکترونیکی و دولت الکترونیکی است.

۴. کمیسیون اروپا (European Commission) نقش قوه مجریه را در اتحادیه اروپا ایفا می‌کند. این کمیسیون مسئول پیشنهاد قوانین، اجرای تصمیم‌گیریها، تنفیذ پیمان‌نامه‌ها و روی هم رفته انجام کارهای روزمره اتحادیه اروپا است. ساختار کمیسیون اروپا به صورت کابینه‌ای متشکل از ۲۷ نماینده یا کمیسیونر است، و هر یک از کشورهای عضو اتحادیه اروپا دارای یک نماینده در کمیسیون اروپا هستند. این نمایندگان نه برای پیگیری منافع کشور خود، بلکه در راه تحصیل منافع همه اتحادیه اروپا فعالیت می‌کنند. دفتر اصلی کمیسیون اروپا در شهر بروکسل پایتخت بلژیک قرار دارد.

مشخصات کتاب:

ترجمه: محمد ابرانشاهی، سید محمد فدوی

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

چاپ اول: ۱۳۹۵

قیمت: ۴۰۰۰۰۰

ناشر: انتشارات سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

از اواسط دهه ۹۰ میلادی تدوین استانداردهای مدیریت پیشینه‌های الکترونیکی توسط کشورهای چون آمریکا، انگلستان، استرالیا، کانادا و اتحادیه اروپا آغاز شد. یکی از این استانداردها که به‌طور گسترده در کل اتحادیه اروپا و کشورهای دیگر مورد استفاده قرار گرفت استاندارد مورک^۲ است. نخستین ویرایش این استاندارد در سال ۲۰۰۱ میلادی و در نتیجه همکاری نزدیک بنیاد دی.ا.ام.^۳ و کمیسیون اروپا^۴ منتشر شد. بنیاد دی.ا.ام. در دسامبر ۲۰۰۸، در همایش دوره‌ای خود یک کمیته فرعی با عنوان هیئت‌مدیره مورک ایجاد کرد که وظیفه آن مدیریت همه‌جانبه مورک شامل موارد زیر عنوان شد:

- نگهداری مداوم، انتشار نقشه‌راه مورک و برنامه‌ریزی برای ارتقاء آتی آن؛

- مدیریت برنامه ترجمه، برنامه‌ریزی برای تأیید ترجمه‌های مورد پذیرش و ارائه راهنمایی به

مترجمان؛

- اعطای اعتبارنامه به مراکز آزمون شناخته شده، به منظور آزمون نرم افزارها بر اساس مجموعه مشخصات مورک؛
- نظارت بر آزمون ها و اعتبارنامه های محصولات نرم افزاری که مطابق مشخصات مورک توسط مراکز آزمون معتبر صورت می گیرد؛
- اجرای برنامه های آموزشی موازی شامل برگزاری کارگاه ها و دوره های کارآموزی، انتشار مواد آموزشی و راهنمای کمکی؛ و
- بازاریابی فعال برای مجموعه مشخصات، گردآوری مطالعات موردی و تشویق پذیرش آن در عین محافظت همزمان از برند مورک.

ویرایش ۲۰۱۰ این استاندارد بر نیازمندی های کارکردی برای مدیریت پیشینه های الکترونیکی تمرکز دارد و در سازمان های عمومی و خصوصی که دارای آرشیوهای الکترونیکی هستند، استفاده می شود. در این ویرایش از رویکرد عملگرا استفاده شده که برای مدیریت اسناد، فرایندهای گردش کار، فراداده ها و دیگر فناوری های مرتبط به کار می رود. شناسگر، پدیدآور، موضوع، کلیدواژه توصیفی، تاریخ ارسال پیشینه، تاریخ دریافت پیشینه، زمان، نوع پیشینه، فراداده، پیوند به پیشینه های مرتبط، امکان امضای الکترونیکی، امنیت داده ها و سطح دسترسی کاربران از جمله عناصر فراداده ای مورد بحث در این استاندارد به شمار می روند.

به طور کلی در تدوین این استاندارد از زبان خدمت-محور استفاده شده و تمام مباحث ذیل

۱۰ خدمت به شرح زیر دسته بندی شده اند:

- ۱- خدمات سامانه؛
- ۲- خدمت کاربر و گروه (گروه های کاربری)؛
- ۳- خدمت نقش الگو؛
- ۴- خدمت طبقه بندی؛
- ۵- خدمت پیشینه؛
- ۶- خدمت ابر داده های الگو؛
- ۷- خدمت طرح کنار گذاری؛
- ۸- خدمت نگهداشت کنار گذاری؛
- ۹- خدمت جست و جو و گزارش دهی؛
- ۱۰- خدمت صادر کردن.

بخش‌های دیگر کتاب شامل واژه‌نامه، مدل‌های اطلاعاتی و ساختارهای فرایند محور است.

همچنین در این مدل استاندارد ضرورت‌های کارکرد سامانه مدیریت اسناد الکترونیکی توصیف شده و ویژگی‌های نرم‌افزاری که برای مدیریت اسناد الکترونیکی در سازمان‌های خصوصی، عمومی و دولتی لازم است به کار گرفته شود شرح داده می‌شود. به منظور تهیه مبنایی برای مدیریت پیشینه‌های الکترونیکی در ایران و با توجه به جامعیت، دسترس‌پذیری و روزآمد بودن این استاندارد، در سال ۱۳۹۲ ترجمه "Moreq 2010" در دستور کار شورای پژوهشی پژوهشکده اسناد سازمان اسناد و کتابخانه ملی قرار گرفت و در سال ۱۳۹۴ ترجمه نهایی این اثر در اختیار جامعه علمی آرشیو و متخصصان حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی قرار گرفت. در شهریور ماه سال ۱۳۹۶ با موافقت شورای عالی پژوهشکده اسناد سازمان اسناد و کتابخانه ملی، ترجمه فارسی این مدل در وبگاه رسمی مورک به نشانی <http://www.moreq.info/translations> قرار گرفت.

